

Staerk Antonio O. S. B.: *Les manuscrits latins du Ve au XVIIIe siècle conservés à la bibliothèque impériale de Saint-Petersbourg.* Szent-Pétervár, 1910. Franz Krois. 2 köt. 2-r. XXIV, 320 l., 41 tábla; XXXII, 101 tábla. Ára 100 fr.

A szentpétervári császári könyvtár kéziratgyűjteménye a régi, egész az V. sz-ig visszanyúló, szöveg- és külső kiállítás szempontjából egyaránt becses latin kéziratok hosszú sorával dicsekedhetik. E kéziratok javarésze Dubrovsky Péternek az orosz kormány által megvásárolt gyűjteményével került 1805-ben a császári könyvtárba.

E kéziratok valamikor a híres Saint-Germain des Prés-i apátság tulajdonában voltak. 1791-ben lopatta el őket Dubrovsky Péter, akkori orosz követségi titkár Párisban a könyvtárt pusztító tűzvész alkalmával. A lopás Poirier egy följegyzése szerint¹ úgy történt, hogy a kéziratokat kifejtették eredeti kötésükből s másokkal helyettesítve vissza rakták a polczokra. Így pl. a 205. sz. kézirat kötése eredetileg egy VIII. sz. szent Ambrust takart, míg a lopás után egy jelentéktelen prédikációs gyűjtemény került a táblákba. E könyvtár akkori állapotában a saintmauri benzés kongregáció alkotása volt. A IX. sz. óta őrzött törzsanyaghoz az idők folyamán több magános és néhány apátság könyvtára is került, ez utóbbiak közt a corbiei apátság 400 kötetből álló kodexgyűjteménye. E remek gyűjtemény legszebb darabjai most a császári ház könyvtárában őriztetnek.² E becses anyagot kiegészítik Zaluski András és József grófok gyűjteményei, melyek Varsó bevétele után, 1795-ben kerültek Szent-Pétervárra; a jezsuita atyák egykori polotzki akadémiájától 1831-ben beszerzett kéziratok; a varsói közkönyvtárból 1834-ben átszállított kodexek és a Suchtelen gróftól 1836-ban megszerzett gyűjtemény.

Don Antonio Staerk angolországi benzés szerzetes, jelen munka szerzője, e diszes mű első kötetében 141. latin kézirat leíró katalógusát adja, még pedig latin nyelven. Minden egyes darabnál közli jelenlegi jelzetét, az eredetére vonatkozó adatokat, felsorolja a reá vonatkozó eddigi irodalmat, melynek főbb

¹ Delisle Le cabinet des manuscrits de la bibliothèque nationale. II: 488.

² Érdekes, hogy az orosz kormány miként honorálta Dubrowsky «érdemeit». A czár udvari tanácsossá, a császári könyvtár egyik órévé nevezte ki ingyen lakással, 1200 rubel évi fizetéssel és 3000 rubel évi járadékkal. Ez utóbbit 1812-ben, a mikor állásáról leköszönt, 4000 rubelre emelték fel s halála esetén öt túlélő nővéreire is kiterjesztették. Ezenkívül 38.000 rubel készpénzt is kapott s temetési költségeire 2800 rubelt folyósítottak. Dubrowsky mint a Szent-Anna-rend gyémánt keresztjének tulajdonosa halt meg 1816-ban. V. ö. Delisle. i. h. 52. l.

passzusait jegyzetek alakjában újból lenyomatja s a kodex terjedelmére, méreteire, írásmódorára s keletkezési korára vonatkozó adatokat. A részletes leírás során a kódexek bő tartalmi ismertetését, sőt a legfontosabb darabok teljes szövegét is kapjuk. A képek tárgyról, festésmódjáról stb. azonban semmi közelebbit nem mond, hanem csak jelzi őket ilyen formán: titulus cum pictura.

Ez az első kötet egy czimképet és 40 táblát tartalmaz, melyek a legfontosabb kodexek egy-egy szöveglapját reprodukálják jól sikerült autotípiákban. A kéziratok theologiai érdekűek. Számos, részben igen fontos szentírástörödek s az egyházatyák műveinek igen tekintélyes sora van itt feldolgozva, melyek a kritikai kiadások készítéséhez becses adalékokat szolgáltatnak.

A második kötet száz képes táblából áll, melyek túlnyomó része szintén kizárólag paleografiai érdekű, de azért akadnak köztük a miniatura történéseit érdeklő táblák is. Ilyenek például a XI. és XII. táblákon látható szimbolikus ábrázolások egy VII. sz.-i meroving-kodexből; a XVI. tábla, mely a VII–VIII. sz.-ból való Sancti Basilii Magni regula czímlapjának kettős portálját reprodukálja; a XIX. táblán látható szent Jeromos arczképe a VIII. századból; a XXI. és XXIII. táblán látható százsz inicziálás lapok a VIII. sz.-ból; a XLII. és XLIII. tábla; a XLVII. táblán látható IX. századi miniatur, mely sz. Mátét ábrázolja; az L. táblán lévő kezdőbetűk, a LIII. és LIV. táblán lévő keretrajz és inicziálás, a LXI, LXII, LXXV. lapokon látható kezdőbetűk, a LXXVII. táblán reprodukált evangelista stb. Kár, hogy e táblákhoz magyarázó szöveg, mely az ábrák színezését is leírná, nincs csatolva.